

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
Навчально-науковий інститут лісового
і садово-паркового господарства
Кафедра відтворення лісів та лісових меліорацій

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ

УЧАСНИКІВ МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

ВІДТВОРЕННЯ ЛІСІВ ТА ЛІСОВА МЕЛІОРАЦІЯ В УКРАЇНІ: ВИТОКИ, СУЧАСНИЙ СТАН, ВИКЛИКИ СЬОГОДЕННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ В УМОВАХ АНТРОПОЦЕНУ

(присвячена 100-річчю кафедри відтворення лісів
та лісових меліорацій)

6-8 листопада 2019 р.

м. Київ, Україна

ЗАПАС І ПОШИРЕННЯ ДЕРЕВОСТАНІВ СОСНИ ВЕЙМУТОВОЇ В УМОВАХ ЗАХІДНОГО РЕГІОНУ УКРАЇНИ

*Р.Р. Вицєга, кандидат сільськогосподарських наук, доцент,
Л.С. Осадчук, доктор сільськогосподарських наук, професор,
Т.В. Юськевич, кандидат сільськогосподарських наук, доцент,
Національний лісотехнічний університет України, м. Львів, Україна*

На території Західного регіону України зростають високопродуктивні чисті та мішані деревостани, у складі яких, здебільшого, переважають корінні породи. Проте аналіз лісового фонду вказує, що тут зростають також високопродуктивні деревостани за участю інтродукованих видів, зокрема сосни Веймутова. Так за даними Державного агентства лісових ресурсів України (актуалізована база даних "Лісовий фонд України" станом на 2011 р.) у вісьмох обласних управліннях лісового та мисливського господарства Західного регіону України кількість таксаційних виділів, у складі яких є сосна Веймутова, становить 298 шт., а площа таких насаджень становить 770,1 га. Найбільша частка виділів та площ за участю сосни Веймутова зосереджена у Львівському (відповідно 45,6 % та 36,0 %) та Івано-Франківському (відповідно 19,5 % та 29,6 %) ОУЛМГ. Дещо менше таксаційних виділів з сосною Веймутова зосереджено в Рівненському та Тернопільському ОУЛМГ. Частка виділів з участю сосни Веймутова у решти ОУЛМГ не перевищує 4 %.

Увагу привертає продуктивність цих насаджень, адже відомо, що деякі інтродуковані деревні породи характеризуються значно вищими лісівничо-таксаційними показниками, товарністю та продуктивністю порівняно з аборигенними. Зокрема таку тенденцію та перспективність вирощування встановлено вітчизняними та закордонними науковцями власне для сосни Веймутова (А.Н. Гаврусевич, 1972; Н.Р. Письменний, 1967; І.П. Тереля, 1993; Шин Цинь-Си, 1981).

Метою досліджень було виявити модальні пристигаючі, стиглі та перестійні деревостани за участю сосни Веймутова в умовах Західного регіону України, виконати оцінку запасів цих деревостанів загалом та окремих біогруп сосни Веймутова зокрема.

Дослідний матеріал та методика дослідження. Виявлення модальних деревостанів виконано з використанням актуалізованої бази даних та результатів натурних обстежень.

На пробних площах виконали перелік дерев за ступенями товщини та виміряли висоти для побудови кривої висот. Підбір функції, яка достовірно описує зв'язок між діаметром та висотою, здійснювали на основі польових замірів висот дерев з використанням програмного забезпечення Field-Map Inventory Analyst. Для порівняння використано різні функції: лінійні, степеневі, логарифмічні, поліноміальні. Однак найкращі результати отримані за функцією Чапмана-Річардса (Chapman-Richards) (H. Pretzsch, 2001).

Крім того на ділянках закладено кругові пробні площі 500-1500 м² з урахуванням просторового розміщення дерев у насадженні. Центри пробних площ визначали у середині біогруп, що сформовані з дерев сосни Веймутова. Така особливість зумовлена тим, що частка сосни Веймутова у складі насадження (за таксаційними описом) не є високою. З урахуванням нерівномірності розміщення стовбурів по площі (здебільшого випадкове або біогрупове розміщення) на основі сучасних тенденцій у лісотаксаційній практиці такий підхід є найбільш прийнятним для оцінки деревного запасу. Всі кругові пробні площі закладено за допомогою GPS-приймачів зафіксовано координати центрів усіх пробних площ, а заміри виконано з використанням польової ГІС Field-Map (П. Блажек, М.І. Букша 2015).

Висновки. Аналіз отриманих результатів дозволяють констатувати, що сосна Веймутова є високопродуктивною породою, яка може зростати у мішаних та чистих насадженнях, приурочених здебільшого до вологих сугрудових та грудових типів лісорослинних умов. Встановлено, що сформовані біогрупи сосни Веймутова вирізняються відмінними лісівничо-таксаційним показниками, як правило у бік збільшення. Насамперед це зумовлено параметрами окремих стовбурів, часткою сосни Веймутова у складі біогруп та особливостями їх формування. Зокрема біогрупи характеризуються вищими значеннями стовбурового запасу у порівнянні із загальним запасом насадження. Так загальний запас соснових деревостанів при повноті 1,0 коливається у межах 567-950 м³·га⁻¹, натомість запас біогруп сосни Веймутова становить 715-1139 м³·га⁻¹. Варто відзначити високу мінливість запасу сосни Веймутова в деревостанах, що зумовлено низкою факторів.